

IZVJEŠTAJ S TERENSKOG PREGLEDA LOKALITETA

Novaki - Zidina

25. studeni 2021.

Županija: Virovitičko-podravska županija

Općina/grad: Sopje

Naselje: Novaki

Lokalitet: Zidina

Izvođač pregleda: Zavičajni muzej Slatina; A. Kovačića 1, 33 520 Slatina

Vrsta radova: pregled terena

Voditelj: Srđan Đuričić, mag. archeol.

Konzervatorski nadzor: Viktorija Ciganović dipl. arheolog;

Ministarstvo kulture,

Konzervatorski odjel u Požegi

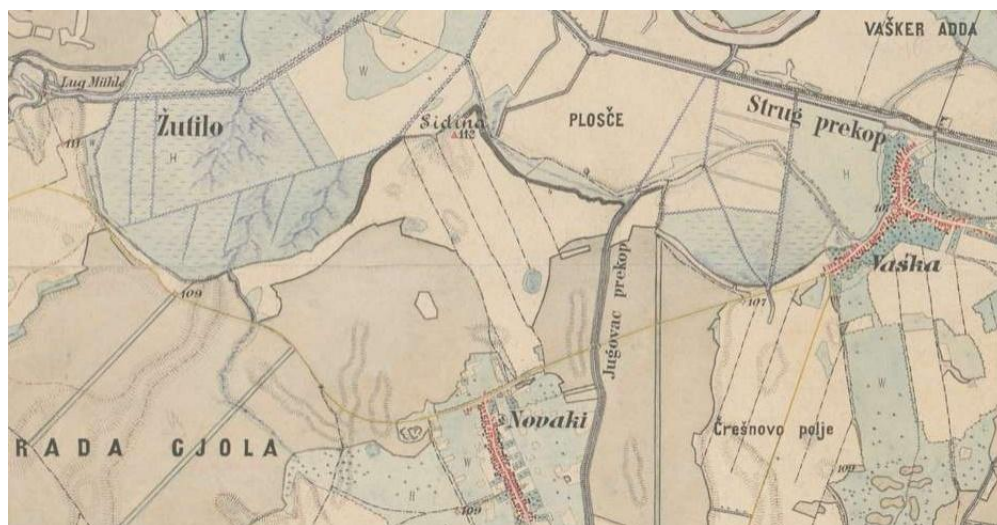
Trajanje radova: 25. studeni 2021.

UVOD	4
POLOŽAJ ZIDINA	5
PREGLED TERENA	6
INTERPRETACIJA	8
PRILOG	8

UVOD

Naselje Novaki nalazi se u zapadnom djelu općine Sopje, neposredno uz rijeku Dravu. U srednjovjekovnim spisima naselje se spominje u 13. stoljeća kao dio Novačke župe koja je u sastavu srednjovjekovne Križevačke županije¹. Teritorijalno prostor župe Novaki odgovara granicama Vaščanskog arhiđakonata, a na prostoru srednjovjekovnih Novaka izvori spominju postojanje župne crkve, samostana sepulkralaca i utvrde². Novovjekovno naselje vezano je uz razdoblje nakon oslobođanja Slavonije i ulazak ovog prostora u sastav Habsburške Monarhije.

Pregledom topografskih karti sjeverno od naselja Novaki uočen je toponim Zidina koji sugerira postojanje arheoloških formacija na navedenom prostoru. Ovaj toponim prvi put se pojavljuje na kartama Treće vojne izmjere Habsburške monarhije, a njegova pojavnost nastavlja se i na suvremenim kartama. Reljef prostora s navedenim toponimom posebice je zanimljiv je predstavlja manja uzvišenja neposredno uz aluvijalnu terasu nekadašnjeg toka rijeke Drave. Uz toponim dodatna potvrda arheološkog karaktera ovog prostora dolazi od mještana Novaka koji su u razgovoru potvrdili da je tijekom obrade zemlje pronađena velika količina opeke, kamena i komada keramike, a jedan dio građevinskog materijala iskorišten je za granju objekata u naselju.³

Slika 1: Toponim Zidina na karti iz Treće vojne izmjere

¹ J. Ćuk, Podravina od Bednje do Voćinke i susjednog područja do četrnaestog vijeka, VjZG XVIII, Zagreb 1916. str. 219

² D Vukičević – Samardžija, Tragovina srednjovjekovnih spomenika Slatine i okolice u Slatina 1297-1997. ur. Ive Mažuran i Željko Tomičić, Slatina, 1999, str. 111-128

³ Kazivač: Pero Kolarić

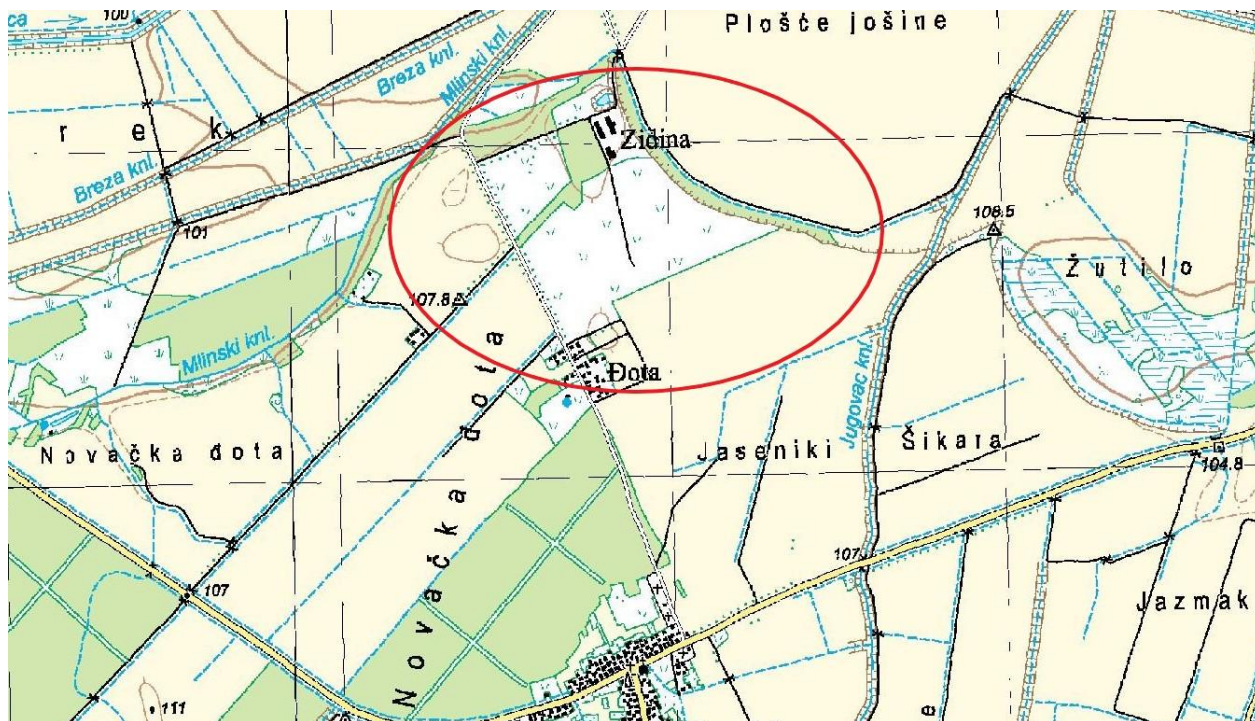
POLOŽAJ ZIDINA

Položaj Zidina nalazi se oko 1 km sjeverno od središta naselja Novaki i županijske ceste 4024, u zaseoku koje lokalno stanovništvo naziva Đota s nekoliko obiteljskih i gospodarskih objekata. Do obiteljskih kuća vodi nerazvrstana cesta a do pozicije Zidina vodi poljski put. Na samoj poziciji nalazi se gospodarsko imanje *Zidina* s brojenim objektima i pristupnom cestom. Lokalitet je udaljen 3 km od današnjeg korita rijeke Drave.

U širem reljefnom smisli pozicija Zidina smješten je na ravničarskom predjelu uz rijeku Dravu. Mikro reljefno lokalitet je smješten na rubu riječne terase koja je nastala djelovanjem dva stara meandra koja su uslijed akumulacije materijala i erozije vidljivi samo u litici nekadašnje obale. Položaj je s istočne i sjeverne strane definiram liticom riječne terase, dok se prema jugu i zapadu proteže u ravnici. Uz rub riječne terase je veće uzvišenje koje prati njezine obrise i proteže se u smjeru sjeverozapad – jugoistok. Na zapadnom djelu položaja je nekoliko većih uzvisina.

Slika 2: Digitalni ortofoto 2017-18 s naznačenom pozicijom Zidina (preuzeto s: <https://www.katastar.hr/#/>)

Slika 3: Topografska karta s pozicijom Zidina (<https://www.katastar.hr/#/>)

Slika 4: Uzvisina s jugozapadne strane

Slika 5: Uzvisina sa sjeveroistočne strane
(s ruba riječne terase)

PREGLED TERENA

Na dojavu lokalnog stanovništva da se na položaju Zidina rade zemljani iskop za potrebe gradnje sustava navodnjavanja djelatnici Zavičajnog muzej Slatina kontaktirali su nadležni Konzervatorski zavod i obavijestili ga o izlasku na teren s ciljem utvrđivanja postojanja arheoloških formacija na navedenom prostoru.

Dana 25. studenog 2021. godine obavljen je terenski pregled istočnog dijela položaja Zidina tj. k.č.: 404, 405, 406, 407, 408, 414, 413, 416, 417, 418, 419, 420, 424, 425, 426/1, 426/2, 427, 428, 429 u KO Novaki. Zapadni dio položaja nije bilo moguće pregledati s obzirom da je na navedenom prostoru nalazi gospodarsko imanje Zidina s objektima i pašnjacima na k.č.: 276, 293, 296, 298, 394, 277, 409, 410, 291, 289, 288, 290, 292, 412, 285, 411 i 415 sve u KO Novaki.

Terenskim pregledom pronađeni su pokretni arheološki nalazi na jugoistočnom dijelu položaja Zidina i to na prostoru uzvisine koja se rasprostire na k.č.: 416, 417, 418, 419, 424, 427, 428 i 429, s tendencijom širenja dalje prema zapadu na k.č. 415.

Tijekom pregleda uočena ja značajna količina arheološkog materijala od kojih su prikupljeni ulomci keramičkih posuda datirane u srednji vijek i opeke.

Slika 6: Ulomci srednjovjekovne keramike

Slika 7: Ulomci peke

Slika 8: Ulomci opeka

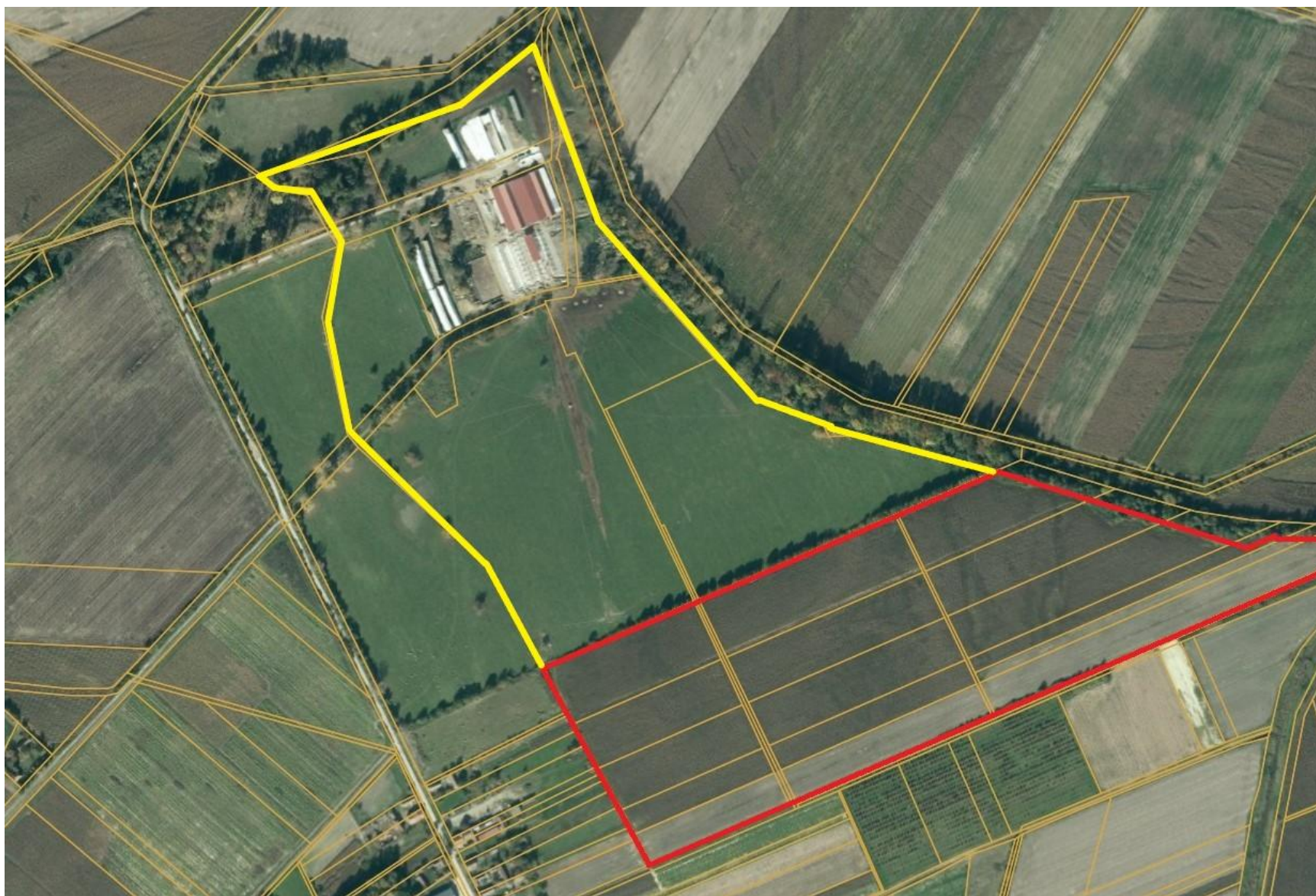
INTERPRETACIJA

Terenskim pregledom položaja Zidina pronađena je veća količina pokretnog arheološkog materijala od kojih se izdvajaju ulomci srednjovjekovne keramike. Svi ulomci pripadaju keramici grublje fature s primjesama u sastavu i tipološki ih se može okarakterizirati kao dijelove kuhinjskih lonaca. Uz ove ulomke pronađeni su i ulomci stijenke i masivne ručke peke grublje fature sa sitnim lomljenim kamenom u primjesama. Uz ulomke keramičkih posuda uočena je i veća količina građevinskog materijala (ulomaka opeka s tragovima vapnenog morta i kamena) koji sugeriraju postojanje građevine ili građevina izrađenih od čvrstog materijala.

Najveća koncentracija nalaza zabilježena je na prostoru k.č. 416, 417, 418, 419, 427, 428 i 429. koje predstavljaju prostor uzvisine smještene uz riječnu terasu. Navedeni prostor u trenutku pregleda bio je pod niskim usjevima pšenice te je preglednost terena bila odlična. Zapadni dio pozicije nije bilo moguće pregledati jer se na njemu nalaze pašnjaci i gospodarska zdanja. Iako nije pregledan ne može se isključiti mogućnost postojanja arheoloških formacija na navedenom dijelu. Na ovo mišljenje navodi nas:

1. Konfiguracija terena: Zapadni dio čini velika uzvisina koja je ujedno i najviše točka okolnog terena 111,51 m n/m.
2. Položaj: Zapadna strana okružena je s istočne, sjeverne i sjeverozapadne strane liticama riječne terase, te na taj način predstavlja vrlo pogodan prostor za naseljavanje kao i vizualnu kontrolu prostora uz Dravu te u konačnici i obranu.
3. Pronalazak nalaza uz rub pregledane zone: Tijekom pregleda uočeni su nalazi uz sam rub k.č. 416 i 429 s tendencijom širenja na k.č. 415.

PRILOG

Zona terenskog pregleda i zona s mogućim arheološkim formacijama (preuzeto s: <https://www.katastar.hr/#/>)

Zona s arheološkim nalazima (preuzeto s: <https://www.katastar.hr/#/>)